

Sygn. akt II PSKP 60/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka (przewodniczący)
SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)
SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa A. C.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o wynagrodzenie, ewentualnie odszkodowanie i ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt XIV Pa 194/20,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt VII P 1241/14) oddalił powództwo A. C. oraz zasądził na rzecz pozwanego P. S.A. w W. kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Powódka A. C. wniosła o zasądzenie od pozwanego P. S.A. w W. kwoty 43.375 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wskazanych w pozwie - tytułem dodatkowego

wynagrodzenia radcy prawnego, związanego z zasądzeniem kosztów zastępstwa procesowego w sprawach sądowych, w których reprezentowała ona stronę pozwaną. Następnie, pismem z 11 grudnia 2018 r., powódka ostatecznie zmodyfikowała swoje żądanie, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 47.686,65 zł., ze wskazanymi szczegółowo ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie. Alternatywnie, wniosła o zasądzenie od pozwanego - w przypadku wyegzekwowania przez pozwanego kosztów zastępstwa procesowego dochodzonych w niniejszej sprawie - wyegzekwowanych kosztów zastępstwa procesowego w sprawie objętej powództwem wraz z ustawowymi odsetkami oraz ustawowymi odsetkami na opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o zasądzenie skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w zapłacie należności zgodnie z wnioskiem z pkt I poz. 2, 4, 14, 15 i 22 pisma, a ewentualnie o ustalenie zasad i terminów powiadamiania powódki - w przypadku niewyegzekwowania przez pozwanego kosztów zastępstwa procesowego dochodzonych w niniejszej sprawie i niezakończenia postępowania egzekucyjnego - o przebiegu postępowania egzekucyjnego w sprawie objętej pozwem po zakończeniu postępowania w niniejszej sprawie i zobowiązanie pozwanego do składania comiesięcznych informacji z przebiegu egzekucji na adres powódki listem poleconym w terminie do 10 dnia następnego miesiąca poczynwszy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie VIIP 1241/14 oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; a także o zasądzenie od pozwanego - w przypadku umorzenia egzekucji z powodu jej bezskuteczności - odszkodowania w kwocie odpowiadającej niewyegzekwowanym kosztom zastępstwa procesowego z tytułu niewykonania obowiązków pracodawcy i udaremnienia egzekucji poprzez opóźnianie egzekucji i niewystąpienie o tytuł wykonawczy wskazany w pkt I. 34 pisma oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Alternatywnie, powódka wniosła także o ustalenie zasad i terminów powiadamiania jej o przebiegu ponownie wszczętego postępowania egzekucyjnego w sprawie objętej pozwem po zakończeniu postępowania w niniejszej sprawie i zobowiązanie pozwanego do składania comiesięcznych informacji z przebiegu

egzekucji na adres powódki listem poleconym w terminie do 10 dnia następnego miesiąca poczynszy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd I instancji uznał, że powódka nie wykazała, aby należało jej się dodatkowe wynagrodzenie z tytułu prowadzenia spraw sądowych. W toku postępowania nie ustalono, że koszty te zostały wyegzekwowane od dłużników, a tylko w takiej sytuacji powódce przysługiwałoby dodatkowe wynagrodzenie. Pozwany złożył stosowne zestawienie, w którym wskazał, które z postępowań egzekucyjnych zostało umorzone bez wyegzekwowania roszczenia, a które z postępowań są jeszcze w toku. Wskazał również, że w sprawie P. I. należność została umorzona przez pracodawcę, w przypadku sprawy W. sp. z o.o. oraz R. P. wierzytelności zostały zbyte, a w odniesieniu do należności M. K. i A. M. nie wszczęto postępowania egzekucyjnego. Zdaniem Sądu I instancji dysponentem tych należności jest wyłącznie pracodawca - strona postępowania, a nie jej pełnomocnik i to wyłącznie od strony zależy, czy przystąpi do egzekucji tej należności, ewentualnie czy dokona jej zbycia lub umorzenia. Powódce jako radcy prawnemu przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze określone w umowie o pracę, zaś dodatkowe tylko w razie spełnienia przesłanek, które w tej sprawie nie zostały spełnione, ponieważ wierzytelności nie zostały wyegzekwowane. Należy wskazać, iż ciężar dowodu w zakresie wykazania, iż należności zostały wyegzekwowane, spoczywał w tej sprawie na powódce, która domagała się z tego tytułu wynagrodzenia. Sąd Rejonowy oddalił także roszczenie o zapłatę kwoty 4.950 zł tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną koniecznością zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, sygn. akt VII P 1264/14, Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt XXI Pa 562/16 oraz Sądu Najwyższego w sprawie II PK 206/17 jako niezasadne. Należy wskazać, że obowiązek zapłaty tych kosztów wynika z prawomocnych orzeczeń sądowych, a powódka nie wykazała zasadności swojego roszczenia. Odnosząc się do żądań alternatywnych i ewentualnych zgłoszonych przez powódkę, zdaniem Sądu Rejonowego również podlegały one oddaleniu. Pierwsze z żądań alternatywnych zgłoszone w pkt VII. 1 pisma z 11 grudnia 2018 r. jest w istocie tożsame z roszczeniem głównym powódki,

gdyż wносиła ona o zasądzenie dodatkowego wynagrodzenia radcy związanego z prowadzeniem spraw sądowych w przypadku jego wyegzekwowania. Drugie z tych żądań - zgłoszone w pkt VII.2 i VII.4 pisma z 11 grudnia 2018 r. również podlegało oddaleniu. Odnosząc się do żądania zgłoszonego w pkt VII. 3 o zasądzenie od pozwanego odszkodowania w kwocie odpowiadającej niewyegzekwowanym kosztom zastępstwa procesowego z tytułu niewykonania obowiązków pracodawcy i udaremnienia egzekucji poprzez opóźnianie egzekucji i nie wystąpienie o tytuł wykonawczy w sprawie M. K. i K. M. , Sąd Rejonowy zważył, że także podlegało ono oddaleniu. Powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika nie wykazała, aby pozwany ponosił w niniejszej sprawie odpowiedzialność odszkodowawczą *ex delicto* lub *ex contracto*.

Po rozpoznaniu apelacji powódki A. C. od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 23 marca 2021 r., oddalił apelację oraz zasądził od A. C. na rzecz P. Spółki Akcyjnej w W. 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej. Sąd Okręgowy podzielił w całości ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd Rejonowy oraz stwierdził, że podjęte rozstrzygnięcie znajduje oparcie w obowiązujących przepisach oraz wywiedzionych na ich podstawie niewadliwych rozważaniach prawnych, które Sąd Okręgowy w całości przyjął za własne. W ocenie Sądu Okręgowego powódka w apelacji ograniczyła się głównie do polemiki z ustaleniami Sądu Rejonowego i przedstawienia w istocie własnej wersji oceny zgromadzonego w sprawie materiału, dążąc w ten sposób do wywołania przeświadczenia o zasadności swojego stanowiska. Zgromadzone w sprawie dowody potwierdzają funkcjonującą u pozwanego praktykę wypłaty dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego dopiero po uzyskaniu należności od dłużników pozwanego. Reguła ta była zgodna z treścią powszechnie obowiązujących przepisów prawa przy uwzględnieniu korzyści, jakie pracownikom zagwarantował przyjęty u pracodawcy układ zbiorowy pracy. Powódka nie wykazała także, aby pozwany ponosił w niniejszej sprawie odpowiedzialność odszkodowawczą. Dochodząc odszkodowania powódka powinna była wykazać szkodę, nienależyte wykonanie zobowiązania i związek przyczynowy między faktem

nienależytego wykonania zobowiązania a szkodą. W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie udowodniła ani nienależytego wykonania zobowiązania, ani związku przyczynowego między faktem nienależytego wykonania zobowiązania a szkodą. Powódka nie dostarczyła żadnych juredycznych argumentów, które skutkowałyby zmianą bądź uchyleniem zaskarżonego wyroku.

W skardze kasacyjnej z dnia 9 sierpnia 2021 r. pełnomocnik powódki zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego w części co do pkt 1 i 2 - co do kwoty 47.494,65 zł, a 47.495 zł po zaokrągleniu do pełnego zł. i nie objął skargą kasacyjną roszczenia o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego w sprawie XV GNC 8193/12 w kwocie 192 zł. W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy:

1. art. 189 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez niewłaściwe zastosowanie art. 189 k.p.c. i przyjęcie braku interesu prawnego powódki w wytoczeniu powództwa o zobowiązanie pozwanego do informowania powódki o ściągnięciu kosztów zastępstwa procesowego pomimo tego, że Sąd ustalił, że z informacji pozwanego z 2019 r. wynikało, że nie zostały ściągnięte koszty zastępstwa procesowego i w tych sprawach trwa egzekucja komornicza lub komornik umorzył postępowanie z nieznanych przyczyn, ale pozwany nie umorzył jednak księgowo tych długów jako nieściągalnych, zaś powódka udokumentowała, że wezwała pozwanego do zapłaty, zwróciła się także pisemnie do pozwanego w czasie trwania postępowania o przedstawienie informacji o ściągnięciu kosztów i do dnia dzisiejszego nie otrzymała odpowiedzi oraz przez nie zastosowanie art. 6 ust. 1 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i pozbawienie powódki prawa do bezstronnego rozpoznania sprawy przez Sąd w szczególności usunięcia stanu niepewności prawnej między stronami, co doprowadziło do naruszenia art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;

2. art. 248 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 45

ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez niewłaściwe zastosowanie pierwszego przepisu oraz niezastosowanie drugiego i trzeciego przepisu w wyniku przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że powódka wytaczając powództwo o zapłatę nie ma prawa żądania przedstawienia przez pozwanego istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy będących w jego a nie powódki posiadaniu dokumentów dotyczących ściągnięcia kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o art. 248 § 1 k.p.c. i że taki wniosek stanowi przerzucenie ciężaru dowodu na pozwanego, w sytuacji gdy najistotniejsze w sprawie znaczenie ma fakt ściągnięcia kosztów zastępstwa procesowego przez pozwanego a nie powódkę, a powódka nie brała udziału w działaniach dotyczących ściągania długów przez pozwanego, gdyż te zadania należały do pracowników windykacji - co pozbawiło powódkę prawa do bezstronnego rozpoznania sprawy przez Sąd i doprowadziło naruszenia art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;

3. art. 316 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i wydanie w 2021 r. wyroku w oparciu o nieudowodnione informacje pozwanego o nie ściągnięciu kosztów zastępstwa procesowego z 2019 r. i o umorzeniu egzekucji komorniczej z nieznanych powodów oraz przez nie uwzględnienie przez Sąd wniosków dowodowych powódki zawartych w apelacji, w tym o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia do akt sprawy aktualnych dokumentów dotyczących ściągnięcia kosztów zastępstwa procesowego, umów sprzedaży wierzytelności - co doprowadziło do uniemożliwienia ustalenia czy roszczenia powódki nie stały się wymagalne w czasie trwania procesu i naruszyło prawo powódki do bezstronnego rozpoznania sprawy przez Sąd według stanu aktualnego w dacie orzekania i skutkowało naruszenie art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;

4. art. 192 pkt 3 k.p.c. poprzez przyjęcie, że sprzedaż przez pozwanego firmie windykacyjnej wierzytelności związanych z kosztami zastępstwa procesowego w sprawach: XV GNC 417/12 i XV GNC 2836/12 w czasie trwania procesu miała wpływ na dalszy bieg sprawy, podczas gdy treść art. 192 pkt 3 k.p.c. takie uznanie wyklucza, zaś sprzedaż wierzytelności nie zwolniła pozwanego z obowiązków byłego pracodawcy, w sytuacji gdy w

istocie stanowiła ściąganie długu, w tym kosztów zastępstwa procesowego od przeciwnika procesowego za pośrednictwem firmy windykacyjnej, na co wskazują załączone do apelacji ogłoszenia pozwanego o sprzedaży wierzytelności objętych tytułami wykonawczymi i umowy sprzedaży wierzytelności, do złożenia których Sąd nie zobowiązał pozwanego pomimo wniosku powódki w apelacji i bezzasadnie przyjął że sprzedaż wierzytelności firmie windykacyjnej nie stanowiła pośredniego ściągnięcia długu od dłużników - co doprowadziło naruszenia art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;

5. nieważność postępowania wywodzoną na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 41 § 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zw. z § 49 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), gdyż:

- skład Sądu Okręgowego w Warszawie orzekającego w sprawie XIV Pa 194/20 był sprzeczny z przepisami prawa - to jest art. 41 § 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.) w zw. z § 49 ww. rozporządzenia, ponieważ Sędzia referent został dopiero 23 lutego 2021 r. powołany na sędziego Sądu Okręgowego, zaś w okresie 3 dni od wpływu apelacji do Sądu to jest od 23 listopada 2020 r., kiedy sprawa powinna być wprowadzona do systemu losowego przydziału spraw (SLPS), był sędzią Sądu Rejonowego, a sprawę przydzielono mu do prowadzenia przez wprowadzenie do SLPS z naruszeniem ww. przepisów po znacznym upływie 3 dniowego terminu od wpływu apelacji, zaś ze znajdującego się w aktach sprawy raportu z losowania nie wynika, że losowanie dotyczyło sprawy powódki;

- sędzia referent został powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wniosku nowej Krajowej Rady Sądownictwa, co do której w 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał, że w obecnym składzie nie jest organem bezstronnym i niezawisłym, a Sąd Najwyższy w uchwale połączonych izb stwierdził, że postępowania z udziałem sędziów powołanych przez tzw. neo-KRS

są nieważne (wyrok z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych A K (C-585/18), CP (C-624/18) i DO (C-625/18);

- sędzia referent wykazał: brak bezstronności wobec powódki wyrażającą się nie uwzględnieniem wniosków dowodowych powódki zawartych w apelacji i wadliwym zastosowaniem art. 6 k.c., zaś okazał przychylność dla pozwanej Spółki Skarbu Państwa.

Strona skarżąca podniosła także zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego:

1. art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych poprzez jego:

- niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że radca prawny nie ma prawa domagania się zapłaty dodatkowego wynagrodzenia przed sądem ani prawa wniesienia powództwa o ustalenie, w sytuacji kiedy były pracodawca nie odpowiada na wezwanie do zapłaty i przez uznanie, że pozwany nie ma obowiązku ściągania zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego w celu wypłaty dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnemu oraz informowania o ściągnięciu kosztów ani Sądu ani powódki - co pozostaje w sprzeczności z funkcją gwarancyjną tego przepisu i razi brakiem bezstronności i poczucia sprawiedliwości;

- wadliwą wykładnię poprzez uznanie, że roszczenie o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego powstaje jedynie w przypadku „wyegzekwowania” kosztów zastępstwa procesowego od strony przeciwnej chociaż ww. przepis przewiduje możliwość żądania zapłaty po „ściągnięciu” tych kosztów od strony przeciwnej, nie precyzując rodzaju „ściągnięcia” i nie ograniczając, że nie może ono być dokonane za pośrednictwem firmy windykacyjnej poprzez sprzedaż wierzytelności;

2. art. 415 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy poprzez ich wadliwe zastosowanie i przyjęcie, że nie powstaje prawo żądania naprawienia szkody wynikającej z utraty przez pozwanego dokumentacji stanowiącej podstawę ustalenia powstania prawa do żądania zapłaty dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego w związku ze ściągnięciem kosztów zastępstwa procesowego przez pozwanego (bez względu na jej kwalifikację jako pracowniczą

lub nie pracowniczą) oraz rzekomego nie udowodnienia wysokości szkody przez powódkę, która w sposób oczywisty wynikała co do zasady i wysokości z załączonych do akt sprawy tytułów wykonawczych, w których wskazane są zasądzone koszty zastępstwa procesowego oraz przyjęcie, że powódka nie udowodniła istnienia związku przyczynowo- skutkowego między szkodą a działaniem pozwanego, gdy taką ocenę dyskwalifikuje przyznanie przez pozwanego, iż nie posiada już dokumentacji w sprawach: XV GNC 8475/12, VIII GC 374/13, XV GNC 8503/11, V GNC 9708/13, XV GNC 341/13, II NC 761/12, C 236/11, X GC 1423/1212, XV GNC 4293/12 oraz okoliczność, że utracił ją w czasie trwania procesu;

3. art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie powództwa o zapłatę skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w zapłacie dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego związanego ze sprawami: II NC 115/11 w kwocie 79,67 zł, XV GNC 2013/11 w kwocie 480 zł, VII GC 356/10 w kwocie 410,04 zł, XV Cupr 233/12 w kwocie 8,73 zł, XV GNC 8769/12 w kwocie 399,61 zł, razem 1.378,05 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa (11 grudnia 2018 r.) do dnia zapłaty, w których to sprawach pozwany zapłacił koszty zastępstwa w czasie trwania procesu bez odsetek pomimo zawartego w pozwie żądania ich zapłaty i mimo tego, że pozwany nie udowodnił, że roszczenie odsetkowe powstało później niż wskazała powódka;

4. art. 298 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy w zw. z § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ww. rozporządzenie ustala rodzaj dokumentacji pracowniczej i nie obejmuje dokumentów związanych z wynagrodzeniem, co wykracza poza delegację zawartą w art. 298¹ k.p. i zakres wskazany w § 1 rozporządzenia, dodatkowe wynagrodzenie radcy prawnego jest składnikiem wynagrodzenia objętym kartą (listą) wypłaconego wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą wskazanym w § 6 pkt 3 rozporządzenia, zaś dokumentacja związana ze ściąganiem kosztów zastępstwa procesowego ma związek z dodatkowym wynagrodzeniem radcy prawnego i powinna być zabezpieczona przed utratą celem

udokumentowania istnienia lub nie prawa do jego zapłaty i archiwizowana na zasadach ogólnych bez względu na to czy ma charakter dokumentacji pracowniczej.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie w całości i zmianę w całości, to jest w punktach 1 i 2 zaskarżonego prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XXI Wydział Pracy z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt XIV Pa 194/20 oraz orzeczenie co do istoty sprawy i wydanie wyroku częściowego (art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 317 k.p.c.) i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 22.504,05 zł, w tym:

1. kwoty 17.554,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wystosowania przez powódkę wezwania do zapłaty, to jest 24 marca 2014 r. do dnia zapłaty od kwoty 16.176 zł oraz od kwoty 1.378,05 zł od daty wytoczenia powództwa (11 grudnia 2019 r.) do dnia zapłaty tytułem:

- skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w zapłacie dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego związanego ze sprawami: II NC 115/11 w kwocie 79,67 zł, XV GNC 2013/11 w kwocie 480 zł, VII GC 356/10 w kwocie 410,04 zł, XV Cupr 233/12) w kwocie 8.73 zł, XV GNC 8769/12 w kwocie 399,61 zł, razem 1.378,05 zł,

- dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego związanego ze sprawami: XV GNC 417/12 w kwocie 2.880 zł i XV GNC 2836/12) w kwocie 1.968 zł - łącznie do kwoty 4.848 zł oddalonych z powodu sprzedaży firmom windykacyjnym wierzytelności objętych tytułami wykonawczymi wydanymi w ww. sprawach przez pozwanego;

- odszkodowania za utratę w czasie trwania postępowań sądowych dokumentacji związanej ze ściąganiem kosztów zastępstwa procesowego, w sprawach: XV GNC 8475/12 - o 960 zł, VIII GC 374/13 - o 1.920 zł, XV GNC 8503/11 - o 192 zł, V GNC 9.708/13 - o 1.920 zł, XV GNC 341/13 - o 960 zł, II NC 761/12 o 528 zł, C 236/11- o 1.968 zł, X GC 1423/1212 - o 2.880 zł, XV GNC 4293/12 o 1.008 zł - łącznie: 11.328 zł.

2. kwoty 4.950 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną koniecznością zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy sygn. akt VII P 1264/14, Sąd Okręgowy w

Warszawie sygn. XXI Pa 562/16 oraz Sąd Najwyższy w sprawie II PK 206/17 w których roszczenia zostały uznane za przedwczesne, a wyroki zostały oparte na składanych przez pozwanego oświadczeniach o trwających egzekucjach, co do których pozwany twierdzi obecnie, po ponownym bezzwłocznym zażądaniu zapłaty, że nie posiada żadnej dokumentacji;

3. o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za postępowanie przed sądami I i II instancji, instancji kasacyjnej oraz zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zakresie wynikającym z pkt 1 powyżej;

4. o uchylenie zaskarżonego wyroku w pozostałym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

Ponadto, na podstawie art. 415 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ k.p.c. oraz 398¹⁵ k.p.c., powódka wniosła o orzeczenie o zwrocie przez pozwanego spełnionego przez powódkę świadczenia wynikającego z pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XXI Wydział Pracy z dnia 23 marca 2021 r. sygn. akt XXI Pa 194/20 – to jest do zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3.150 zł na rzecz pozwanego zgodnie z załączonym przelewem potwierdzającym wpłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, co jednoznacznie wynika z art. 398¹³ § 1 k.p.c., rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach jej podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2003 r., IV CKN 69/01, Legalis nr 62098). Przy czym trafnie Sąd Najwyższy uznał, że w ramach kontroli kasacyjnej nie jest możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego (wyrok Sądu Najwyższego z 30 października 2003 r., IV CK 151/02, Legalis nr 62345). Sąd Najwyższy, jako sąd prawa, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny (wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2014 r., I UK 434/13, Legalis nr 864581). Przy podniesionym w skardze kasacyjnej zarzucie naruszenia prawa materialnego nie

można więc brać pod uwagę zawartych w jej uzasadnieniu argumentów, polemizujących z dokonaną przez sąd oceną dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 października 1997 r., II CKN 360/97, Legalis nr 335262). Dla oceny przez Sąd Najwyższy, rozpoznający skargę kasacyjną, trafności zarzutów naruszenia prawa materialnego, miarodajny jest więc stan faktyczny sprawy, będący podstawą wydania zaskarżonego wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2002 r., I CKN 1315/00, Legalis nr 58657).

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania, nie znajduje żadnego uzasadnienia. Wskazując na naruszenie art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 41 § 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych i w związku z § 49 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, strona skarżąca nie zauważa, że zasady przydzielania spraw nowo powołanym sędziom regulują inne przepisy wskazanych przez nią aktów prawnych, a w szczególności art. 22a § 1 pkt 2 i art. 47a § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz § 62 ust. 1, § 66 ust. 1, § 67 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych. Nowemu sędziemu nie przydziela się bowiem tylko nowych spraw, które wpłynęły do wydziału po dacie objęcia przez niego obowiązków służbowych, ale także sprawy, które wcześniej znajdowały się w referatach innych sędziów. Poza tym należy pamiętać, że samo stwierdzenie naruszenia prawa nie stanowi jeszcze wystarczającej podstawy do uwzględnienia zarzutu kasacyjnego, albowiem do tego konieczne jest wykazanie, że odnotowane uchybienie ma charakter rażący. Natomiast o istotnym wpływie tej wadliwości na treść zaskarżonego orzeczenia można mówić jedynie wówczas, gdy jest możliwe wykazanie, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w zasadniczy sposób odmienne od tego, które w sprawie zostało wydane. Strona skarżąca w omawianym zakresie ograniczyła się jednak wyłącznie do akcentowania okoliczności, że przedmiotowa sprawa nie została przydzielona prawidłowo sędziemu referentowi w drodze losowania przez system. Nie można więc uznać, aby zarządzenie przewodniczącego wydziału, na podstawie którego nowemu sędziemu przydzielono sprawy z referatów innych sędziów (tj.

sprawy przydzielone im przez system SLPS), nie miało oparcia w przepisach prawa. Podejmowane w tym zakresie czynności zgodne były z ustalonymi regułami przydziału. Niezależnie od powyższego, przyjmując nawet, że w niniejszej sprawie doszło do uchybienia w zakresie procedury przydziału sprawy sędziemu referentowi, to jak wspomniano wyżej, dla skuteczności zarzutu kasacyjnego należałoby wykazać istotny wpływ tego uchybienia na treść orzeczenia. Skarżąca jednak w tym względzie ograniczyła się do zaprezentowania ogólnego i subiektywnego przekonania, że postępowanie przed sądem pierwszej instancji z tego powodu nie było rzetelne i sprawiedliwe, co jednak nie dostarcza obiektywnych podstaw do stwierdzenia, że sposób wyznaczenia sędziego do rozpoznania sprawy miał wpływ na treść orzeczenia. Wobec tego, przedmiotowy zarzut rozpoznawany również jako inne rażące naruszenia prawa, nie mógłby zostać uznany za skuteczny. Wniesiona kasacja nie wskazuje na jakiegokolwiek inne aspekty, które dawałyby asumpt do twierdzenia, że przydzielenie przedmiotowej sprawy wybranemu sędziemu, naruszało prawo do niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu, które gwarantowane jest w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, jak też w art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Jeśli natomiast w opinii skarżącej wyznaczony skład sądu rodził jakiegokolwiek wątpliwości co do zachowania gwarancji bezstronności sądu i równości stron w postępowaniu, to przysługiwało jej prawo do skorzystania z instytucji przewidzianej w art. 49 § 1 k.p.c.

Jeżeli natomiast chodzi o kwestię powołania sędziego referenta przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie wniosku nowej Krajowej Rady Sądownictwa, z powołaniem się na uchwałę trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSAI-4110-1/20 (która *nota bene* nie miała mocy zasady prawnej), to należy wskazać, że na ten temat wypowiadał się kilkakrotnie Trybunał Konstytucyjny. Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20 (OTK-A 2020, nr 15), Trybunał Konstytucyjny nakazał wstrzymać stosowanie, od dnia jej wydania, uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. W szczególności oznaczało to, że:

1) niedopuszczalne jest stosowanie art. 439 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r., poz. 30) oraz

art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm.) w rozumieniu przyjętym w przedmiotowej uchwale;

2) kompetencja do orzekania przez sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej zgodnie z ustawą, o której mowa w pkt 1, w trybie uregulowanym tą ustawą, nie może być ograniczana;

3) orzeczenia wydane przez składy orzekające, w których zasiadali sędziowie wskazani w pkt 2, mają moc obowiązującą.

Następnie, postanowieniem rozstrzygającym spór kompetencyjny pomiędzy Sądem Najwyższym a Sejmem oraz pomiędzy Sądem Najwyższym a Prezydentem RP z dnia 21 kwietnia 2020 r. (sygn. akt Kpt 1/20, M.P. 2020, nr 379), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że Sąd Najwyższy – również w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego – nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast na podstawie art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP, powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta RP, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego.

Dodatkowo należy również mieć na uwadze wyrok z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (OTK-A 2020, nr 61), w którym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW 2020 nr 2, poz. 7) jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.);

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie

Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

W tym miejscu należy także przypomnieć o treści art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są ostateczne. Wykładnia wskazanego przepisu nie powinna (nawet dla prawnika posiadającego przeciętną wiedzę prawniczą) pozostawiać żadnych wątpliwości.

Przechodząc do podstawowego zarzutu zawartego w skardze kasacyjnej, tj. naruszenia przez Sąd II instancji przepisu art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, to stwierdzić należy, iż jest to zarzut nietrafiony. Zarzut ten sprowadza się bowiem do przekonania, że powódce przysługuje wynagrodzenie dodatkowe, we wszystkich sprawach, w których występowała jako pełnomocnik w imieniu pracodawcy, a w których to sąd zasądził koszty sądowe na rzecz tego pracodawcy. Zdaniem powódki, koszty te w określonej wysokości, stanowią ekwiwalent za pracę radcy prawnego i jako wynagrodzenie dodatkowe stanowią roszczeniowy składnik tego wynagrodzenia, bez względu na to, czy zostały przez stronę, na rzecz której je zasądzono ściągnięte, czy też umorzono dług, albo wierzytelność z tego tytułu sprzedano. Jest to koncepcja, z której argumentacją nie sposób się zgodzić. W judykaturze i doktrynie słusznie wskazuje się, że wynagrodzenie dodatkowe, o którym mowa w art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, stanowi dodatkowy ekwiwalent wynagrodzenia za pracę, ale dopiero w sytuacji, gdy wskazane w wyżej zaprezentowanym przepisie przesłanki wystąpią łącznie. Mowa w tym przypadku o zasądzeniu kosztów sądowych na rzecz pracodawcy radcy prawnego, którego reprezentuje w danym postępowaniu (koszty zastępstwa sądowego oraz te przyznane w: ugodzie, postępowaniu polubownym, arbitrażu zagranicznym lub w postępowaniu egzekucyjnym) oraz o ściągnięciu ich od strony przeciwnej. O ile kwestia zasądzenia kosztów zastępstwa sądowego nie pozostawia żadnych wątpliwości interpretacyjnych, to już określenie przez ustawodawcę jako „ściągnięcie” tych kosztów może na wstępie pozostawiać pewne wątpliwości co do zdekodowania definicji. W piśmiennictwie określenie „ściągnięcie” uznawane jest jako ich „wyegzekwowanie”, co w konsekwencji należy rozumieć, przez egzekucję pozytywną długu, a kolokwialnie rzecz ujmując - wejście w posiadanie zasądzonych od przeciwnika procesowego kosztów sądowych. Dopiero

po spełnieniu wskazanych w treści wymienionego przepisu przesłanek, radca prawny nabywa uprawnienie do dochodzenia od pracodawcy określonej sumy pieniężnej tytułem wynagrodzenia dodatkowego w wysokości nie niższej niż 65% zasądzonych kosztów zastępstwa sądowego. Powyższe jednoznacznie stanowi, że uprawnienie radcy prawnego do dochodzenia wynagrodzenia powstaje dopiero w momencie spełnienia określonego warunku – jakim jest wyegzekwowanie zasądzonych na rzecz pracodawcy kosztów zastępstwa sądowego. W innym wypadku, bez spełnienia tej ostatniej przesłanki określonej we wskazanym wyżej przepisie prawa, nie można mówić o nabyciu uprawnienia do tego wynagrodzenia, co równoznaczne jest z brakiem jego wymagalności.

Należy także podkreślić, że radca prawny ponosi ryzyko uzyskania prawa do dodatkowego wynagrodzenia, które przysługuje jedynie w przypadku ściągnięcia od strony przeciwnej zasądzonych lub przyznanych kosztów. Jest to szczególnego rodzaju premia regulaminowa, której zasady wypłaty dają się zweryfikować. Jej wypłata jest uzależniona – jak to już wyżej zostało wskazane - od dwóch warunków, a mianowicie udziału radcy prawnego w postępowaniu sądowym i ściągnięcia kosztów od strony przeciwnej. Powoduje to, że ani umowa o pracę wraz ze stosowanym do niej art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, ani przepisy Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy w zakresie wartości dodatkowego wynagrodzenia, nie są wystarczającymi przesłankami nabycia prawa do dodatkowego wynagrodzenia. Każda z tych przesłanek jest konieczna, ale żadna nie jest wystarczająca do nabycia prawa do dodatkowego wynagrodzenia. Odpadnięcie przesłanki zasądzenia i ściągnięcia kosztów oznacza więc odpadnięcie podstawy świadczenia w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lipca 2018 r., II PK 206/17, LEX nr 2518925; wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r., I PK 88/11, Legalis nr 480516 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2008 r., I PK 70/08, OSNP 2010 nr 5–6, poz. 65; oraz T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2022, art. 22⁴).

Wynagrodzenie dodatkowe radcy prawnego powstaje więc dopiero po wykonaniu niezbędnych czynności, prowadzących do uzyskania kosztów zastępstwa i pod warunkiem ich dobrowolnego lub przymusowego ściągnięcia (wyegzekwowania). W przypadku rozwiązania umowy o pracę z radcą prawnym,

zanim dojdzie do prawomocnego zasądzenia lub przyznania kosztów zastępstwa, wynagrodzenie dodatkowe nie tylko nie jest wymagalne, ale z uwagi na niespełnienie warunku w ogóle nie powstaje. Z tego względu nie można zgodzić się z twierdzeniem przeciwnym, wyrażonym jednostkowo w orzecznictwie, zgodnie z którym radcy prawnemu należy się wynagrodzenie dodatkowe, skoro wykonał swoją pracę, a pracodawca ostatecznie uzyskał środki na to wynagrodzenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2013 r., III PK 4/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 142). Sąd Najwyższy niewątpliwie kierował się w tym przypadku zasadami słuszności, niemniej jednak nie mogą one stanowić uzasadnienia dla naruszenia istniejącego porządku prawnego. Z twierdzeniem Sądu Najwyższego można by się zgodzić, gdyby chodziło o termin, a nie warunek (zob. art. 89 i n. oraz art. 110 i n. k.c.). Wyegzekwowanie należności nie jest zdarzeniem pewnym, które tak jak w przypadku terminu wpływałoby jedynie na wymagalność należności, a nie na jej powstanie. Z powodu niespełnienia wymaganego przez art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych warunku podobnie należy ocenić również sytuację, w której po nieprawomocnym zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego pracodawca, na rzecz którego zapadło takie rozstrzygnięcie, wypowiedział radcy prawnemu pełnomocnictwo do dalszego prowadzenia sprawy. Potencjalnie takie postępowanie pracodawcy, jeśli jest bezprawne lub nieuczciwe, może wiązać się z wyrządzeniem szkody radcy prawnemu. Nie można natomiast przyjmować, że radca prawny nabywa prawo do wynagrodzenia dodatkowego, jeśli następnie pracodawca rzeczywiście otrzymał zasądzone koszty, w wyniku czynności prowadzonych osobiście lub za pośrednictwem innego profesjonalnego pełnomocnika, np. adwokata lub radcy prawnego, choćby nawet był on zatrudniony u tego pracodawcy. Wynagrodzenie dodatkowe radcy prawnego jest bowiem wynagrodzeniem ze stosunku pracy, które zgodnie z art. 80 k.p. należy się za pracę wykonaną. Przepis art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zawiera zaś istotne doprecyzowanie przesłanki wykonania pracy, jakim jest konieczność osiągnięcia pewnego efektu, bez którego nie można mówić o nabyciu prawa do wynagrodzenia dodatkowego. W odróżnieniu od wynagrodzenia podstawowego uzależnienie takiej postaci wynagrodzenia pracowniczego nie tylko od wykonania określonych czynności, ale również ziszczenia się warunku, ze względu na jego funkcje motywacyjne, jest zgodne z zasadami prawa pracy. Radca

prawny nie nabywa więc prawa do wynagrodzenia dodatkowego bez dokonania wszystkich czynności niezbędnych do osiągnięcia efektu, także wówczas gdy niemożność wykonania czynności efektywnych nastąpiła z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 1985 r., I PRN 90/85, Legalis nr 42513 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 1998 r., I PKN 562/97, OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 161, T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2022, art. 22⁴). Brak jest w tym przypadku podstaw do przyjęcia analogii z wynagrodzeniem dodatkowym osób uprawnionych do prowizji (zob. art. 761¹ i 761² k.c.).

Biorąc pod uwagę powyżej przedstawioną wykładnię przepisu art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, za chybione należy także uznać zarzuty przepisów proceduralnych, tj. art. 189 k.p.c., art. 248 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. i art. 192 pkt 3 k.p.c., które zmierzają w rzeczywistości do realizacji uprawnienia wynikającego z brzmienia przepisu prawa materialnego. Zarzuty te są tym bardziej bezpodstawne, że zmierzają do kwestionowania ustaleń faktycznych przyjętych przez sąd drugiej instancji za podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Wskazuje na to kwestionowanie wadliwego „przyjęcia”, że miały miejsce określone fakty. Owo „przyjęcie” nie jest bowiem niczym innym, jak „ustaleniem faktów, które sąd uznał za udowodnione”. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Poza tym skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Procesowe podstawy kasacyjne odnieść więc mogą zamierzony skutek tylko wtedy, gdy następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że miały wpływ na treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia – czego strona skarżąca w niniejszej sprawie nie wykazała (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 października 2022 r., II PSKP 113/21, Legalis nr 2879382). Dodatkowo, pamiętać należy, że art. 316 § 1 k.p.c. wyraża jedną z podstawowych zasad orzekania, nakazującą sądowi uwzględnienie stanu faktycznego i prawnego (stanu rzeczy) istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy (stan sprawy może bowiem w toku procesu ulegać zmianom). Zarzucając naruszenie tego przepisu skarżący powinien zatem wykazać, że sąd błędnie oparł

rozstrzygnięcie na faktach aktualnych w innym czasie - poprzedzającym lub następującym po zamknięciu rozprawy, względnie na nieobowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy normach prawnych – czego w niniejszej skardze kasacyjnej nie uczyniono. A wskazany w skardze kasacyjnej przepis art. 192 pkt 3 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady wyrażonej w art. 316 § 1 k.p.c., nakazującej wyrokowanie wedle stanu rzeczy istniejącego w dacie wydania orzeczenia. Skoro zaś wyjątków nie można wyklądać rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*), stwierdzić należało, że dyspozycją art. 192 pkt 3 k.p.c. objęte jest wyłącznie prawo, które jest przedmiotem postępowania.

Podobnie uznać należy za niezasadne podniesione w pkt 2 skargi kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 415 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c.) polegające na ich wadliwym zastosowaniu i przyjęciu, że nie powstaje prawo żądania naprawienia szkody wynikającej z utraty przez pozwanego dokumentacji stanowiącej podstawę ustalenia prawa do żądania zapłaty dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego w związku ze ściągnięciem kosztów zastępstwa procesowego przez pozwanego. W sytuacji braku dokumentacji, tj. utraty dokumentów, które mogłyby świadczyć o ściągnięciu (wyegzekwowaniu) należności z tytułu zasądzonych kosztów zastępstwa sądowego, brak jest postaw do uznania, że koszty te zostały faktycznie przez pracodawcę ściągnięte. Dopiero w sytuacji, kiedy radca prawny uprawdopodobniłby, że zasądzone koszty zastępstwa procesowego zostały przez pracodawcę faktycznie ściągnięte, a utrata dokumentacji pracodawcy, stanowiącej o zasadności roszczenia radcy prawnego o wynagrodzenie dodatkowe, była przez pracodawcę zawiniona - wówczas można by mówić o wymagalności roszczenia radcy prawnego względem pracodawcy. To radca prawny obowiązany jest wykazać, że działania, które zostały podjęte przez pracodawcę, były podyktowane celowym uniemożliwieniem ustalenia ściągnięcia zasądzonych na rzecz pracodawcy kosztów zastępstwa procesowego, a w konsekwencji brakiem możliwości doprowadzenia do ustalenia wymagalności roszczenia dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego z tytułu zasądzonych i wyegzekwowanych przez pracodawcę kosztów zastępstwa procesowego. W sytuacji, kiedy pozwany pracodawca oświadczył, że w konkretnej sprawie, wykazanej w uzasadnieniu pozwu, koszty zastępstwa procesowego nie zostały wyegzekwowane, to gdyby ta

okoliczność była niezgodna ze stanem faktycznym, to powódka miała możliwość wykazywania swoich racji przy pomocy innych środków dowodowych – chociażby informacji przekazanych przez dłużników o spełnieniu przez nich świadczenia – czego w niniejszej sprawie nie zaproponowano. Jeszcze raz należy więc wskazać, że ciężar udowodnienia zasadności zgłoszonych w niniejszej sprawie roszczeń spoczywał na stronie powodowej.

Niezasadny jest także zarzut naruszenia prawa materialnego, zawarty w pkt 3 skargi kasacyjnej, a dotyczący oddalenia powództwa w zakresie zapłaty skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w zapłacie dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego (art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Zgodzić się należy w pełni z sądami *meriti*, że wbrew twierdzeniom skarżącej, roszczenia o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia byłyby wymagalne dopiero po wyegzekwowaniu tych kosztów od dłużnika, a nie w dniu 10-tego dnia miesiąca następującego po złożeniu wniosku o wypłatę tego wynagrodzenia. Rozstrzygnięcie sądów powszechnych w tym zakresie było zatem konsekwencją przyjęcia, iż roszczenie byłoby zasadne wyłącznie w sprawach, w których należności zostały wyegzekwowane i to dopiero od momentu ich wyegzekwowania. Powódka natomiast domagała się niesłusznie zasądzenia odsetek od niewypłaconego wynagrodzenia dodatkowego i to od daty złożenia wniosku o wypłatę wynagrodzenia u pracodawcy. Nieprawdziwe jest przy tym twierdzenie powódki, iż pozwany w toku procesu nie kwestionował wyliczenia oraz daty wymagalności odsetek, bowiem pozwany składał oświadczenie, iż kwestionuje roszczenia powódki tak co do zasady, jak i co do wysokości.

Pozbawiony jakichkolwiek podstaw jest także zarzut naruszenia art. 298 k.c. w zw. z § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej. Uszczegółowienie obowiązku prowadzenia dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników, o którym mowa w art. 94 pkt 9a i 9b k.p., stanowią przepisy rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 2369) wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 298¹ k.p. Zgodnie z tym rozporządzeniem, pracodawca prowadzi oddzielnie dla każdego pracownika akta osobowe (§ 2). Akta

osobowe pracownika składają się z 4 części A, B, C i D (§ 3). Część A obejmuje oświadczenia lub dokumenty dotyczące danych osobowych, zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, a także skierowania na badania lekarskie i orzeczenia lekarskie dotyczące wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich (art. 229 § 1 pkt 1, § 1¹ i 1² k.p.). W części B gromadzone są oświadczenia lub dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia pracownika. Część C zawiera oświadczenia lub dokumenty związane z rozwiązaniem albo wygaśnięciem stosunku pracy, natomiast w części D powinny być umieszczane takie dokumenty jak odpis zawiadomienia o ukaraniu oraz inne związane z ponoszeniem przez pracownika odpowiedzialności porządkowej lub odpowiedzialności określonej w odrębnych przepisach, które przewidują zatarcie kary po upływie określonego czasu. W świetle powyższego nie sposób więc uznać, aby dokumenty związane z postępowaniami egzekucyjnymi stanowiły część dokumentacji pracowniczej. Analogiczne przepisy poprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz.U. Nr 62, poz. 286) również nie pozwalają na uznanie, że dokumentacja komornicza winna być przechowywana w dokumentacji pracowniczej radcy prawnego, nawet jeśli przyczynił się do uzyskania przez pracodawcę tytułu wykonawczego i na wniosek którego została wszczęta egzekucja.

Wskazane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mogły odnieść zamierzonego przez skarżącą skutku także z tego powodu, że w większości opierają się także na kwestionowaniu dokonanych ustaleń faktycznych i stanowią jedynie bezskuteczną próbę kreacji odmiennych, własnych, pożądanых przez skarżącą ustaleń. Tymczasem wykazywanie wadliwości dokonanych ustaleń nie stanowi uzasadnienia podstawy skargi kasacyjnej przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2004 r., V CK 81/04, Legalis nr 243310).

Z tych też względów Sąd Najwyższy orzekł, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., jak w sentencji wyroku.

[SOP]

[f.n]